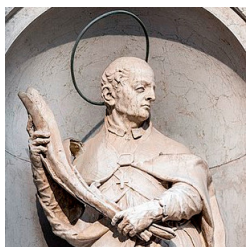

Sv. Gerhard Sagredo, biskup a mučeník

24. septembra 2023 ✚ Svätec týždňa

Životopisné údaje

Sv. Gerhard sa narodil okolo roku 982 v Benátkach v Itálii do staroslávneho šľachtického rodu Sagredovcov, veľkých ctiteľov Preblahoslavenej Panny Márie.

Nábožní rodičia dlho nemali žiadnych potomkov, utiekali sa teda skrušenými modlitbami k Matke Božej, aby na jej príhovor dobrotivý Boh im ráčil syna požehnať. A ich prosba bola vyslyšaná. Narodil sa im syn, ktorému pri sv. krste dali meno Gerhard. Rodičia si dali veľmi záležať na dobrom vychovaní svojho jedináčka. Sebe málo dôverovali, dali preto päťročného Gerharda do kláštora sv. Juraja, aby ho karmelitánski mnísi, ktorí žili podľa pravidiel sv. Benedikta, nábožne a cnostne vychovávali.

Útly chlapec čoskoro vynikal pod dobrou opaterou vedou a zbožnosťou, že si ho sami mnísi veľmi ctili a celé mesto obdivovalo. Gerhard najradšej čítaval nábožné knihy, horlivo sa modlieval a rozjímal o Božom milosrdenstve voči hriešnym ľuďom, v kláštore konal tie najnižšie práce, nič ho netešilo, okrem služby Bohu. I neopustil už viac kláštor. Po dokonalej príprave zložil slávnostné sľuby, stal sa mníchom a o niekoľko rokov aj opátom. Svoje povinnosti ako predstavený kláštora sv. Juraja konal horlivo.

V tridsiatich rokoch svojho života zatúžil uzrieť sväté miesta, kde božský Spasiteľ žil, učil, trpel a na kríži za hriešne ľudské pokolenie zomrel. Svoju túžbu vyjaval provinciálovi rádu a prosil ho o dovoľenie, aby mohol putovať do Jeruzalema. S jeho dovoľením vzal sebou niekoľko mníchov a pobral sa na lodi do Sv. zeme. Loď, na ktorej sa plavili, stroskotala pri brehoch Dalmácie a on musel preto vystúpiť späť na suchú zem, aby mohol pokračovať vo svojej púti. Tu ho nahovoril jeden mních, aby s ním šiel do Uhorska, že potom môže odísť s ďalšími pútnikmi do Sv. zeme bezpečne pokračovať.

Vyobrazenie mučeníckej smrti sv. Gerharda Sagreda na obraze Johanna Carla Lotha, okolo
1677 – 1670

zdroj: wikimedia commons

Išli spolu teda do Uhorska až prišli do Pátkostolia (maď. Pécs) k biskupovi Maurovi, ktorý pútnikov láskavo prijal. Tu pobudol Gerhard po boku biskupa Maura, a ten potom predstavil učeného a zbožného opáta kráľovi sv. Štefanovi. Kráľ potreboval horlivých kňazov, riekol preto Gerhardovi: «Dobrý otče, upuť od svojho úmyslu a zostaň tu u nás: ohlasuj môjmu ľudu Božie slovo, upevňuj veriacich, obracaj neveriacich a obrábaj Pánovu vinicu. Nechoď do Jeruzalema, lebo ťa ani neprepustím. Hľa, dám ti biskupskú stolicu v meste nad riekou Mureš.»

Tieto slová sv. Štefana zdali sa, že sú vyslovenou Božou vôľou, Gerhard preto ostal. Roku 1007 porodila Gizela sv. Štefanovi syna, ktorému dali meno Imrich, a zbožný apoštolský kráľ povolal Gerharda na svoj dvor, aby mu tohto syna vychovával. Učený a nábožný Gerhard vplýval na výchovu mladého kráľoviča veľmi požehnané. Časté modlitby, rozjímania a sebazapieranie, ktoré zbožný Gerhard konal, účinkovali silno na Imrichovo srdce, že aj on v zbožnosti svojho učiteľa nasledoval.

Keď sa jednej noci mladý cnostný Imrich v biskupskom chráme vo Vespréme modlil a rozjímal, čo by Bohu mohol obetovať, ožiarilo chrám nebeské svetlo, i počul tieto slová: «Slávna je nevinnosť mládenecká. Duševnú a telesnú potrebu žiadam od teba. Túto nevinnosť obetuj Mne a v tomto predsavzatí zotrúvajte!» A Imrich žil v mládeneckej čistote až do svojej blahoslavennej smrti, ktorá 2. septembra roku 1031 učinila

koniec jeho svätému životu. A pápež Gregor VII. vyhlásil roku 1083 Imricha, Gerhardovho učeníka, za svätého.

Gerhard opustil po ukončení výchovy sv. Imricha kráľovský dvor, utiahol sa so svojimi druhmi do samoty neďaleko Budína, a v hustej hore vystaval si pustovňu a kostolík, kde strávil sedem rokov v modlitbách, pôstoch; a v sv. rozjímaní sa pripravoval k apoštolskému úradu, ku ktorému ho sv. Štefan vyzval a určil. Keď sv. kráľ premohol svojich nepriateľov a pokoj opäť panoval v krajine, začal Gerhard horlivo ohlasovať medzi neveriacimi sv. Evanjelium. Ľudia počúvali ho ako otca, modloslužba mizla a tí, ktorí prijali kresťanskú vieru, žili cnostným životom. Jeho apoštolskú činnosť podporovali nielen jeho ohnivé slová, ale aj jeho prísny, svätý život. Často sa postil, nosieval drsné rúcho, po celodenných ťažkých prácach modlieval sa skoro cez celé noci a obsluhoval chudobných a nemocných.

Život sv. Gerharda, vydanie z roku 1597

zdroj: wikimedia commons

Krátko pred svojou blahoslavenou smrťou vymenoval sv. Štefan s pápežovým dovolením Gerharda za biskupa v meste Čanád na rieke Mureš (rieka kedysi po slovensky Maruša zvaná), neďaleko hraníc so Sedmohradskom. V tom kraji bývali ešte mnohí pohania a vlašní kresťania. Pokorný sluha Boží hneď začal neúnavne pracovať na vinici Pána. Sám ohlasoval slovo Božie medzi nevercami a poblúdenými kresťanmi, staval kostoly, školy a nemocnice, staral sa o poriadok a slávnosť Božích služieb, zavádzal jednotu do cirkevných obradov a bol opravdivým otcom veriacich.

V Čanáde vystaval nádherný chrám k úcte sv. Juraja, mučeníka a v ňom zriadil oltár k úcte Bohorodičky, pred ktorým stála nádoba s horiacim voňavým kadidlom. A svoju veľkú úctu k Preblahoslavenej Panne dával najavo tým, že ju nazýval «najvyššou Paňou» a nikomu nič neodoprel, o čo ho v mene Bohorodičky poprosil. Každú sobotu slúžieval zbožný biskup pri oltári Panny Márie slávnostnú sv. omšu a potom udeľoval

chudobným bohaté almužny.

Žil veľmi jednoducho, jeho stôl bol chudobný rovnako ako aj jeho rúcho. Často ťažko pracoval svojimi rukami, aby telo svoje umŕtvoval a veriacich k pracovitosti povzbudzoval. Cudzincov hostil a prepustiac im svoju posteľ, uložil sa sám na holú zem. Často navštevoval svoje farnosti a tam horlivo ohlasoval slovo Božie. Na svojich pastierskych cestách nesesádal nikdy na voze či na koni, lež pešo chodil. Aby sa mohol nerušene modliť, zvyčajne nocoval pred dedinou či mestom v osamelých chyžiach, kde spával po dlhej modlitbe na holej zemi.

Vo veľkej pokore zveleboval tých ľudí, ktorí iným slúžia. Keď raz takto v osamelej chyži nocoval, prebudený bol k ránu nábožným spevom. Opýtal sa sluhu, čo by to malo znamenať? A dostalo sa mu odpovede, že domáca slúžka na mlynčeku zbožie melie a pri tom si nábožné piesne prespevuje a prácu si nimi osladzuje. Zbožný biskup so slzami v očiach zvolal: «Oj, akým šťastlivým je človek, ktorý pod príkazmi predstaveného žije, keď podobne, ako táto slúžka svoju službu ako sladkú ťarchu s radosťou a bez omrzenia koná!» A bohato obdaroval slúžku a pripomenul jej, aby po celý svoj život ostala cnostnou a nábožnou a často rozjímal nad tým, že poslušnosť je blahonosnejšia vec, než rozkazovanie.

Pomník sv. Gerharda v Budapešti na archívnej fotografii (Gerhardus – Monument-Brück & Sohn Kunstverlag)

zdroj: garystockbridge617.getarchive.net

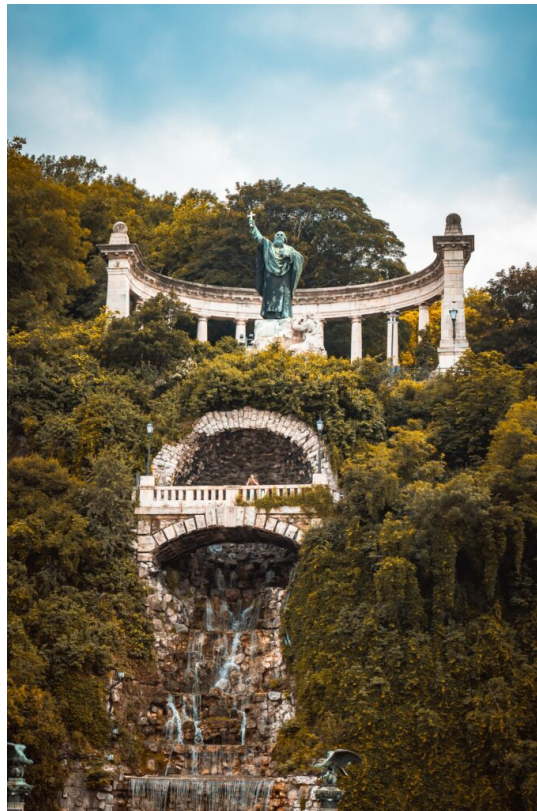
15. augusta roku 1038, na sviatok Nanebovzatia Panny Márie, pozdvihol kráľ sv. Štefan svoje oči a ruky k nebu a vzdychol: «Kráľovná nebies, vezmi pod svoju materskú ochranu Cirkev, túto vlasť a môj milý národ!» Tak riekol a usnul apoštolský kráľ. Po smrti sv. Štefana stal sa kráľom Peter Orseolo, syn Otta Orseolu, benátskeho dóžu.

Peter žil nemravne, bol ukrutný a náruživý, ba často ublížil aj zbožnému biskupovi Gerhardovi. Opovrhoval domácimi veľmožmi a vojenské a svetské úrady obsadzoval Nemcami a inými cudzincami. A keď ho Gerhard a ďalší biskupi a veľmoži napomínali, aby žil mravne a svojimi poddanými neopovrhoval, riekol nahnevane, že bude krajinu dovtedy naplňovať cudzincami, kým ju úplne neprivedie pod nadvládu Nemcov.

Táto jeho reč natoľko rozhnevala veľmožov, že pochytili zbrane proti nemravnému a násilníckemu Petrovi, ktorý ušiel najprv k rakúskemu markgrófovi Albertovi, svojmu pokrvnému, a potom k nemeckému kráľovi a rímskemu cisárovi Henrichovi III., a prosil ho o pomoc. Medzitým si veľmoži zvolili roku 1041 za uhorského kráľa Samuela Abu, pokrvného sv. Štefana.

Hneď pri nástupe na trón potrestal Samuel Aba prísne tých prívržencov Petra, ktorí pred smrťou sv. Štefana dokaličili v Nitre Vazula a jeho synov Ondreja, Bélu a Leventeho z vlasti vyhnali, aby sa nemravný Peter mohol stať uhorským kráľom. Zrušil Petrove prísne zákony, aj otroctvo ľudu, ktorý si tak ctí, ako zemanov, a pozbavil Nemcov všetkých úradov, ktoré od Petra dostali. Pospolitý ľud si ctí Samuela Abu ako svojho otca. Ale jeho obľúbenosť u obyvateľstva nemala dlhé trvanie. Aby si naklonil cisára Henricha III., prepustil mu územie na západ od rieky Litavy, ktoré patrilo k uhorskej korune. Veľmoži sa na neho preto nahnevali, radili sa v Čanáde, ako by sa mohlo zlému odpomôcť, a ako by pokrvných sv. Štefana, synov Vazula späť do vlasti dostali. Samuel Aba prekvapil 50 veľmožov pri takejto porade, a pretože si myslel, že chcú povolať na trón Petra, dal ich bez vypočutia ukrutne pobiť. Na veľkonočný deň Zmŕtvychvstania Ježiša Krista vstúpil Samuel Aba do biskupského chrámu, v ktorom zbožný biskup Gerhard sám mal odbavovať Božie služby a slovo Božie kázať.

Keď horlivý biskup zbadal v zástupe veriacich kráľa, ktorý pred niekoľkými dňami prelial nevinnú krv svojich popredných, vystúpil k oltáru a obrátil sa k ukrutnému kráľovi s týmito slovami: «Cirkev ustanovila sv. pôstny čas k pokániu a zmiereniu s Bohom: a ty, kráľ, zneuctil si tieto spásonosné dni, keď si násilne vylial krv nevinných ľudí. Okradol si ma o zverené mojej otcovskej správe duchovné deti, ktorých tu viac niet a ktoré si povraždil nespravodlivým spôsobom a ich nevinná vyliata krv volá k Nebu o pomstu. A preto nezasluhuješ v tento deň odpustenie. Nie si hoden, aby si mohol byť prítomný pri najsvätejšej obete a pripočítaný k veriacim Pána. Nebojím sa tvojej ukrutnosti; áno, teším sa na okamih, v ktorom budem môcť obetovať svoj život za Pána Ježiša Krista; a preto ti oznamujem bez bázne nastávajúci Boží súd: Hľa, v treťom roku svojej vlády stratíš krajinu, ktorú si si násilím podmanil, a spolu s ňou aj život!» Kráľ si pokojne vypočul pokarhanie svätého biskupa a pokorný odišiel z chrámu.

Socha sv. Gerarda, biskupa z Čanádu

zdroj: pexels.com / Szabolcs Tóth

A proroctvo biskupa Samuelovi Abovi sa zakrátko vyplnilo. Roku 1044 vtrhol Henrich III. do Uhorska a 5. júna porazil vojsko Samuela Abu pri Rábe, lebo mnohí veľmoži pridali sa k cisárovi. Henrich priviedol Petra do Stoličného Belehradu, posadil ho na trón a zmieril s ním krajinu. Premožený Samuela Aba sa stiahol so zvyškom vojska, a keď Henrich III. odtiahol, napadol Petra, bol ním však porazený, a dal sa preto na útek. V noci sa ukryl do biednej chyže, ktorú zasiahol blesk, zapálil ju a kráľ vyrušený zo sna, utekal ďalej k rieke Tise, kde bol dolapený, predvedený pred Petra a usmrtený.

Peter panoval len krátko. Roku 1045 pozval cisára Henricha III. do Stoličného Belehradu, kde slávil Turíce. Obnovil svoju vernosť cisárovi a odovzdal mu Uhorsko, ktorý mu ho však doživotne zveril. A Peter opäť pretláčal Nemcov do úradov. Veľmoži sa nahnevali, zišli sa znova v Čanáde u biskupa Gerharda a povolali Ondreja, syna Vazulovho, z vyhnanstva na trón. Povstalci, medzi ktorými boli mnohí pohania a rozkolníci, kričali po celej krajine, aby cudzozemci, biskupi a kňazi, oddaní Petrovi, boli pobití. Ondrej sa blížil do Uhorska. Peter sa dal na útek aj s hŕstkou verných bojovníkov, padol však (údajne) pri dedine Zamur (Zámoj, maď. Zamoly) neďaleko Stoličného Belehradu do rúk nepriateľov, bol oslepený a biedne zahynul.

Pohanskí povstalci privítali Ondreja s volaním: «Znič nové poriadky a kresťanstvo! Vráť nám staré zákony a náboženstvo! Dovoľ nám vyhnáť kňazov a cudzincov!» Ondrej sa zarazil, nevedel si hneď pomôcť, tak mlčal a premýšľal, že keď sa dostane k vláde, vzburu potlačí. Zbožný biskup Gerhard počul o tých neslýchaných požiadavkách pohanov a vydal sa na cestu do Stoličného Belehradu, kde mal byť Ondrej korunovaný, aby nového kráľa odhovoril od krvavého zločinu. Spolu s ním išli aj biskupi Bystrík a Buldus, ktorí mali kráľa korunovať.

Zastavili sa v dedine neďaleko Budína a slúžili všetci traja sv. omšu. Zbožný Gerhard ohlasoval po odbavení nekrvavej obety Božie slovo, keď tu zrazu obrátil sa k druhom a takto povedal: «Bratia moji, biskupi a všetci prítomní veriaci, vedzte, že zajtra budeme povolaní, ozdobení mučeníckou korunou, na svadbu Božieho Baránka. Oznamujem vám tajný Boží súd, ktorý mi dnes v noci bol zjavený. Videl som Pána Nášho Ježiša Krista na lone panenskej Bohorodičky, ktorý nás k sebe volal a podával nám svoje Telo a Krv.»

Na druhý deň pokračovali vo svojej ceste, a keď prišli k Budínu, napadli ich pohania skalami, a keď biskup Gerhard prežehnával a modlil sa za zúrivcov, priskočil vodca povstalcov Vata a Ján, jeho syn, strhli staručkého biskupa Gerharda z voza, vyvliekli ho na vrch brala a zhodili ho stade do hĺbky, a keď pod vrchom ešte stále dýchal, prebodli mu prsia oštepom. Bystrík a Budus boli ukameňovaní, ako aj mnohí ďalší, ktorí biskupov sprevádzali. Kráľ Ondrej, keď sa o tom hroznom skutku dozvedel, ponáhlal sa do Budína, vzal telá sv. mučeníkov a pochoval ich slávnostne v Pešti v chráme Panny Márie.

Sv. Gerhard a jeho druhovia podstúpili mučenícku smrť dňa 24. septembra roku Pána 1046. Neskôr boli vyzdvihnuté ostatky sv. Gerharda a prenesené do biskupského chrámu v Čanáde. Keď pápež Gerharda a ďalších mučeníkov za svätých vyhlásil, prosili Benátčania kráľa Ladislava, aby im vydal ostatky sv. mučeníka a krajana. Ostatky sv. Gerharda boli teda vložené do skvostnej rakvy a prenesené do Benátok, kde sa doposiaľ v Bazilike Panny Márie a sv. Donata v Murane (ostrov v Benátskej lagúne) uchováávajú a ctia. Karol IV., cisár a kráľ český, uložil niektoré darované ostatky sv. Gerharda v chráme sv. Víta v Prahe.

Bazilika Panny Márie a sv. Donata v Murane (ostrov v Benátskej lagúne)

zdroj: wikimedia commons

Na vrchu pri Budíne, kde sv. Gerhard vykrvácal, vystavali veriaci hneď po jeho mučeníckej smrti kaplnku. A vrch ten podnes nesie meno sv. Gerharda.

Sv. Gerhard sa vyobrazuje v biskupskom rúchu ako drží v ruke oštep, alebo ako kľáčí pred obrazom Panny Márie.

Poučenie

Sv. Gerhard bol od útlej mladosti pokorným sluhom Božím a veľkým ctiteľom Preblahoslavenej Panny, Matky Božej. Pokora ho naučila opovrhovať svetom, pretože sa presvedčil, že na tomto svete všetko je premenlivé a nestále. V pokore uznával, že človek je krehké stvorenie a potrebuje pomoc, ochranu a túto hľadal pri nohách Matky Božej, ktorú o príhovor u Boha neprestával prosiť.

Kresťan, ty ktorý zabúdaš vo svojej pýche na nestálosť sveta, nasleduj pokorného Božieho sluhu, oslobod' svoje srdce od márnosti tohto sveta, premáhaj jeho žiadosti, aby si zachránil aj svoju dušu k svadbe Nebeského Baránka nepoškvrnenú, zvoľ si Matku Božiu za svoju patrónku.

Socha sv. Gerharda v San Rocco (Benátky)

zdroj: wikimedia commons

Sv. Bernard jasne hovorí: «Svet je to miesto, kde všetko je zlé; všetko klzké, všetko temnotou pokryté a hadmi posiate, kde duše sú v nebezpečenstve, duch býva zarmucovaný, kde je len márnosť domovom a trápenie ducha. Kto je povýšený nad svet, nežiada nič od sveta, nič si od neho neželá.»

Modlitba

Ó Bože, ktorý si sv. Gerharda, biskupa, smrťou mučeníckou a rúchom nesmrteľnosti korunovať ráčil, popraj nám milostivo, aby sme my, ktorí jeho pamiatku nábožnou myslou ctíme na zemi, jeho večnou obranou posilnení boli v Nebi. Skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen

-mip-

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/sv-gerhard-sagredo-biskup-a-mucenik/>